

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Микола ДИВАК

«*Вересень*» 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Менеджмент політичних процесів»
ступінь вищої освіти – доктор філософії
галузі знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини
спеціальність – С2 «Політологія»
освітньо-наукова програма – «Політологія»**

Кафедра політології та філософії імені Сергія Коновала

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	Самост. робота (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	1	1	36	18	96	150	1

**Тернопіль – ЗУНУ
2025**

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми «Політологія» підготовки доктора філософії галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальності С2 Політологія, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 8 від 26 червня 2025 року).

Робочу програму склав доктор політичних наук, професор кафедри політології та філософії імені Сергія Коновала **Микола ЛАЗАРОВИЧ**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології та філософії імені Сергія Коновала протокол № 1 від 26.08. 2025 р.

Завідувачка кафедри

Тетяна ЧОЛАЧ

Гарант ОНП

Олег РУДАКЕВИЧ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕНЕДЖМЕНТ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ»

Опис програми

Дисципліна «Менеджмент політичних процесів»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни <i>нормативна</i> Мова навчання <i>українська</i>
Загальна кількість годин – 150	Спеціальність С2 «Політологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1</i>
	Освітня програма – освітньо-наукова програма – «Політологія»	Лекції: <i>Денна – 36</i> Практичні заняття: <i>Денна – 18</i>
	Ступінь вищої освіти – доктор філософії	Самостійна робота: <i>Денна – 96</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

1. Опис дисципліни.

1.1. Метою дисципліни «Менеджмент політичних процесів» є формування в здобувачів цілісної системи знань про завдання, прийоми та методики управління у сфері політики, закономірності політичних зв'язків і відносин на різних етапах історичного розвитку та в сучасному суспільстві, основні напрями теорії політичного менеджменту, здатності до критичного аналізу, опанування принципів, методів й технологій політичного управління.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- **Завдання лекційних занять полягає у тому, щоб** забезпечити здобувачів базовими теоретичними знаннями про історичні етапи розвитку політичного менеджменту, основні школи та напрями класичної й сучасної теорії менеджменту; ознайомити з основними проблемами політичного менеджменту, його поняттями, загальними засадами, структурою, функціями, методологіями, історією розвитку та сучасними тенденціями реалізації управлінських рішень.

- **Завдання практичних занять полягає у тому, щоб** сформувати здатність оцінювати багатомірні характеристики соціально-політичних подій, застосовувати набуті теоретичні знання у професійній та громадській діяльності; озброїти здобувачів продуктивними технологіями в області прийняття політичних рішень, а також основами управлінського консультування; тренувати здатність вирішувати різноманітні практичні завдання та розв'язувати проблемні ситуації врегулювання суперечностей у системі політичних відносин.

1.3. Передумови та післяумови вивчення дисципліни.

Пререквізити вивчення дисципліни передбачають наявність систематичних та ґрунтовних знань відповідно до програм фахового вступного випробування з політології.

Постреквізити вивчення дисципліни розглядаються як підґрунтя для науково-педагогічної практики, науково-дослідницької діяльності за темою кваліфікаційної роботи, підготовки дисертації.

1.4. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК03. Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері політичних наук, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності.

СК05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері політичних наук, оцінювати та забезпечувати якість виконаних досліджень.

СК06. Здатність ініціювати та реалізовувати інноваційні комплексні проекти у сфері політичних наук та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їхньої реалізації.

СК07. Здатність аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку політичних наук.

1.5. Програмні результати навчання:

РН03. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми політичних наук з врахуванням етичних, соціальних, економічних та правових аспектів.

РН04. Формулювати проблеми, конструювати дизайн та використовувати кількісні та якісні методи під час проведення теоретичних та/або прикладних досліджень.

РН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері політичних наук та у викладацькій практиці.

2. Зміст програми дисципліни «Менеджмент політичних процесів»

Тема 1. Менеджмент політичних процесів як наука.

Вступ. Мета, завдання та предмет курсу. Наукова концептуалізація й головна особливість поняття «менеджмент політичних процесів».

Сутність менеджменту політичних процесів. Типи управління соціальних систем. Управління як форма суб'єктно-об'єктних відносин. Види управління в політиці. Головна особливість державного управління. Право легітимного насильства. Статусні ресурси. Завдання політико-технологічного управління.

Основні види політичного менеджменту. Диференціація і професіоналізація політичної діяльності. Класифікація політичного менеджменту за професійною ознакою.

Тема 2. Місце і роль політичного менеджменту в сучасному суспільстві.

Зростання ролі політичного менеджменту в сучасних умовах. Процеси активізації розвитку політичного менеджменту в XIX–XX ст.

Політичний менеджмент як професія. Результати «емпіричної революції» в соціально-політичних науках. Історичні передумови появи професійних політичних менеджерів.

Політичний менеджмент і етичні проблеми. Маніпуляція громадською думкою. «Брудні» технології. Вибір засобів досягнення поставленої мети. Взаємодія політтехнологів із політиками. Конкуренція на ринку політичних консалтингових послуг. Дотримання політичних, етичних ідеалів. Проблема допустимості вторгнення в свідомість і підсвідомість людини.

Тема 3. Політичний менеджмент як теорія.

Теорія політичного менеджменту. Знання, засноване на досвіді. Наукове знання. Основні відмінності між науковим знанням і знанням, заснованим на досвіді.

Значення теоретичних методів для опису і пояснення політичного менеджменту. Методи аналітичного конструювання політико-технологічного управління та їх групи. Структуралізм. Топологічний метод. Функціоналізм. Системний аналіз. Дослідження мотивації політичної дії. Теорії раціонального вибору і теорії обміну. Психодинамічні теорії особи. Навчально-біхевіоральні теорії. Когнітивні теорії. Переваги і недоліки теоретичних методів.

Тема 4. Аналітичне конструювання ситуації.

Поняття «ситуації». Основні етапи конструювання. Визначення основних напрямів пошуку інформації. Теоретичне моделювання. Операціоналізація як переклад теоретико-аналітичних схем у русло емпіричної інтерпретації. Збір інформації в аналітичному конструюванні ситуації. Наповнення теоретичної моделі конкретним змістом. Співвідношення реальної ситуації й її аналітичної конструкції.

Типологія емпіричних методів збору інформації. Метод спостереження. Анкетне опитування. Контент-аналіз. Вивчення випадку. Глибинне інтерв'ю. Метод «фокус-групи».

Тема 5. Політичний технологічний процес.

Політичний технологічний процес як послідовність взаємодій. Модель політико-технологічного процесу. Специфіка управлінської взаємодії. Фактори обмеження конфігурації, розгортання і протікання політичного технологічного процесу. Культура суспільства і політична культура зокрема. Соціальні структури. Місце і час. Ситуативні чинники. Дії конкурентів. Головна особливість політико-технологічного процесу.

Політична взаємодія та її модель. Мотивація як умова взаємодії. Комунікаційні процеси. Формування структур. Взаємодія процесів мотивації, комунікації та структуризації.

Тема 6. Суб'єкт і об'єкт політико-технологічного процесу.

Організовані групи як суб'єкт політичного управління. Групи управління, створені в рамках або на основі партійних і громадсько-політичних організацій. Неполітичні організації, групи інтересів. Клієнти. Професійні організації, які спеціалізуються в галузі політичного менеджменту. Досягнення мети суб'єкта як залежність від інших людей.

Типологія об'єктів управлінської дії. Ті, що активно підтримують. Ті, що пасивно підтримують. Ті, що дотримуються нейтральної позиції. Настроєні недовіркою. Вороже настроєні. Розшарування потенційного об'єкта як проблема суб'єкта політичного управління.

Проблеми суб'єктно-об'єктної взаємодії. Конкурентна боротьба та її зміст.

Тема 7. Мотивація політичної дії.

Основні напрями дослідження. Поняття «політичної дії». Види політичної дії. Дії, відтворюючі інституалізовані політичні відносини. Дії, за допомогою яких суб'єкт і об'єкт ПТП висловлюють, поширюють політичні цінності, оцінки, думки, уявлення, ідеали. Дії, в яких відтворюються соціальні і політичні ідентифікації. Теорії мотивації: диспозиційні, ситуаціоністські, потреб.

Когнітивна модель мотивації. «Передісторія» політичної дії та її етапи. Інформація. Увага. Ухвалення інформації. Визначення ситуації. Категоризація і атрибуція. Я-образ. Усвідомлення мотиву. Когнітивний дисонанс. Постановка мети. Вибір засобів і шляхів досягнення мети.

Тема 8. Управління мотивацією в політико-технологічному процесі.

Поняття «управління мотивацією політичної дії». Можливості й обмеження управління мотивацією політичної дії. Мотивація як індивідуальний процес. Рухомість мотиваційної структури. Свобода особи як одна з базових загальнолюдських цінностей. Індивідуальність психологічних процесів. Можливості управлінського впливу на політичну поведінку. Перцептивні процеси. Ментальні процеси категоризації і атрибуції. Емоційні процеси. Процеси пам'яті. Мотиваційна структура особи як відкрита система.

Основні завдання управління мотивацією в політичному менеджменті. Формування в свідомості людей стійких афектно-когнітивних структур. Вплив на процес індивідуальної інтерпретації ситуації. «Больові точки» індивідуальних ментальних психічних процесів. Поріг уваги. Категоризаційно-атрибуційні та емоційні процеси. Пам'ять. Комплексний підхід до управління мотивацією.

Управління мотивацією і маніпуляція. Завоювання уваги. Прихований і відкритий вплив на внутрішні ментальні процеси. Об'єкт політичної маніпуляції.

Тема 9. Управління процесами комунікації.

Комунікації в політико-технологічному процесі. Поняття «комунікації». Модель комунікативної взаємодії та її фази. Послідовність дій комунікатора. Усвідомлення, визначення,

уточнення інформації. Кодування інформації. Вибір каналу, способу передачі інформації. Проблеми комунікативної взаємодії. Зворотний зв'язок.

Основні завдання управління комунікаційними процесами. Виробництво та просування інформації. Забезпечення зворотного зв'язку. Усунення шумів. Причини шумів. Прорахунки й помилки суб'єкта управління. Ціннісні орієнтації, переконання і стереотипи населення. Технічні чинники спотворення інформації.

Тема 10. Політичний PR.

Сутність публік релейшнз. Пропаганда. Тракткування політичного PR в літературі. «Піарівський» характер політичних кампаній.

Засоби масової інформації як головний канал інформаційного розповсюдження. Відмінні риси ЗМІ. Можливості доступу до засобів масової інформації. Політична реклама в ЗМІ. Прихована політична реклама. Створення інформаційного приводу. Робота з журналістами, видавцями, редакторами.

Безпосереднє спілкування, чутки та «масова розмова» в системі комунікації. «Лідери думок». «Закон чуток».

Способи розповсюдження рекламної інформації. Зовнішня, друкована та пряма поштова реклама. Рекламні сувеніри. Реклама в Інтернеті.

Тема 11. Процеси структуризації.

Поняття «соціальної структури» та її аспекти. Зовнішня і внутрішня структуризація. Шляхи формування соціальних структур.

Механізм впливу соціальної структури на людину. Соціалізація. Соціальний контроль. Легітимація. Сенс соціального життя як уміння людей структурувати свої відносини.

Процеси структуризації у взаємодії суб'єкта і об'єкта політико-технологічного процесу. Різноманіття статусних груп і позицій. Диференціація населення як головний наслідок процесів структуризації в суспільстві. Метод топологічного аналізу.

Тема 12. Управління процесами структуризації.

Основні завдання управління процесами структуризації. Використання непрямих способів впливу як специфіка політико-технологічного управління. Сенс управління процесами зовнішньої і внутрішньої структуризації. Статусно-ролеві відносини. Вибір структурної моделі. «Лідер – послідовники». «Союзник – союзник». «Друг – ворог». «Партнер – партнер». Типаж лідера. Забезпечення відносної стійкості ролевої поведінки.

Сегментація політичного ринку. «Структурний тиск». Критерії сегментації політичного ринку: демографічний, соціо професійний, територіально-поселенський, етнічний, за майновим розшаруванням, за належністю до організацій. Адресні групи та загальні принципи їх вибору. Значущість структурного чинника. Кореляція з метою суб'єкта політичного управління. Вимірюваність адресної групи. Ресурси адресної групи. Доступність впливу. Цільові групи.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Менеджмент політичних процесів»

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Тема 1. Менеджмент політичних процесів як наука.	2		8	Опитування, оцінка завдань самостійної роботи, захист презентацій
Тема 2. Місце і роль політичного менеджменту в сучасному суспільстві.	4	2	8	
Тема 3. Політичний менеджмент як теорія.	4		8	
Тема 4. Аналітичне конструювання ситуації.	2	2	8	
Тема 5. Політичний технологічний процес.	4	2	8	
Тема 6. Суб'єкт і об'єкт політико-технологічного процесу.	2		8	
Тема 7. Мотивація політичної дії.	4	2	8	Опитування, оцінка завдань самостійної роботи, захист презентацій
Тема 8. Управління мотивацією в політико-технологічному процесі.	2	2	8	
Тема 9. Управління процесами комунікації.	2	2	8	
Тема 10. Політичний PR.	4	2	8	
Тема 11. Процеси структуризації.	2	2	8	
Тема 12. Управління процесами структуризації.	4	2	8	
Разом	36	18	96	

5. Тематика практичних занять

Тема 2. Місце і роль політичного менеджменту в сучасному суспільстві.

Мета: прослідкувати причини процесів активізації розвитку політичного менеджменту в XIX–XX ст.

Питання для обговорення:

1. Зростання ролі політичного менеджменту в сучасних умовах
2. Процеси активізації розвитку політичного менеджменту в XIX–XX ст.
3. Політичний менеджмент як професія.
4. Політичний менеджмент і етичні проблеми.
5. Конкуренція на ринку політичних консалтингових послуг.

Тема 4. Аналітичне конструювання ситуації

Мета: охарактеризувати основні етапи аналітичного конструювання ситуації.

Питання для обговорення:

1. Основні етапи аналітичного конструювання ситуації.
2. Операціоналізація як переклад теоретико-аналітичних схем у русло емпіричної інтерпретації.
3. Співвідношення реальної ситуації й її аналітичної конструкції.
4. Типологія емпіричних методів збору інформації.

Тема 5. Політичний технологічний процес.

Мета: проаналізувати основні чинники, що впливають на конфігурацію, розгортання і перебіг політико-технологічного процесу.

Питання для обговорення:

1. Політичний технологічний процес як послідовність взаємодій.
2. Специфіка управлінської взаємодії.
3. Соціальні структури.
4. Політична взаємодія та її модель.

Тема 7. Мотивація політичної дії.

Мета: розуміти сутність та розрізняти види поняття «політичної дії».

Питання для обговорення:

1. Поняття і види «політичної дії».
2. Теорії мотивації.
3. Категоризація і атрибуція.
4. Когнітивний дисонанс

Тема 8. Управління мотивацією в політико-технологічному процесі.

Мета: навчитися розрізняти мотивацію та маніпуляцію.

Питання для обговорення:

1. Поняття «управління мотивацією політичної дії».
2. Рухомість мотиваційної структури.
3. Основні завдання управління мотивацією в політичному менеджменті.
4. Управління мотивацією і маніпуляція.

Тема 9. Управління процесами комунікації.

Мета: навчитися аналізувати комунікації в політико-технологічному процесі та основні завдання їхнім управлінням.

Питання для обговорення:

1. Поняття «комунікації».
2. Проблеми комунікативної взаємодії.
3. Основні завдання управління комунікаційними процесами.
4. Технічні чинники спотворення інформації.

Тема 10. Політичний PR.

Мета: з'ясувати сутність та особливості політичного PR.

Питання для обговорення:

1. Сутність публік рилейшнз.
2. ЗМІ як головний канал інформаційного розповсюдження.
3. Безпосереднє спілкування, чутки та «масова розмова» в системі комунікації.
4. Способи розповсюдження рекламної інформації.

Тема 11. Процеси структуризації.

Мета: навчитися структурувати свої відносини як взаємодію суб'єкта і об'єкта ПТП.

Питання для обговорення:

1. Поняття «соціальної структури» та її аспекти.
2. Механізм впливу соціальної структури на людину.
3. Процеси структуризації у взаємодії суб'єкта і об'єкта ПТП.
4. Метод топологічного аналізу.

Тема 12. Управління процесами структуризації.

Мета: осмислити, що використання непрямих способів впливу – це специфіка ПТП.

Питання для обговорення:

1. Основні завдання управління процесами структуризації.
2. Статусно-ролеві відносини.
3. Сегментація політичного ринку.
4. Адресні групи та загальні принципи їх вибору.

5. Самостійна робота

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними

матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи здобувача на практичних заняттях та індивідуальних заняттях (консультаціях).

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Менеджмент політичних процесів» здобувачі вищої освіти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують під час самостійної роботи.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Менеджмент політичних процесів як наука

Проаналізувати менеджмент політичних процесів як міждисциплінарну галузь знань на перетині політології, соціології, теорії управління та комунікативістики та за результатами аналізу підготувати аналітичну таблицю підходів до визначення предмета, об'єкта, функцій і методів менеджменту політичних процесів із фіксацією їх методологічних обмежень.

Тема 2. Місце і роль політичного менеджменту в сучасному суспільстві

Здійснити аналіз місця і ролі політичного менеджменту в умовах трансформацій сучасного суспільства (демократизації, цифровізації, медіатизації політики) з подальшим укладанням аналітичної схеми взаємодії політичного менеджменту з інститутами влади, громадянського суспільства та масової комунікації.

Тема 3. Політичний менеджмент як теорія

Проаналізувати політичний менеджмент як теоретичну систему знань, визначити його категоріальний апарат, базові концепції та принципи й на підставі проведеного аналізу розробити концептуальну модель політичного менеджменту із зазначенням її пояснювальних можливостей і меж застосування.

Тема 4. Аналітичне конструювання ситуації

Проаналізувати процес аналітичного конструювання політичної ситуації з позицій системного, структурно-функціонального та ситуаційного підходів і розробити алгоритм аналітичної діагностики політичної ситуації з методичним коментарем щодо його використання в практиці політичного управління.

Тема 5. Політичний технологічний процес

Здійснити структурно-функціональний аналіз політичного технологічного процесу та на його основі укласти поетапну модель реалізації політичної технології із визначенням ключових інструментів, ресурсів і ризиків на кожному етапі.

Тема 6. Суб'єкт і об'єкт політико-технологічного процесу

Проаналізувати суб'єктно-об'єктну структуру політико-технологічного процесу з урахуванням особливостей взаємодії політичних акторів і цільових аудиторій та підготувати аналітичну матрицю характеристик суб'єктів і об'єктів із визначенням їх ресурсного потенціалу та обмежень впливу.

Тема 7. Мотивація політичної дії

Проаналізувати теоретичні підходи до мотивації політичної дії (раціональний вибір, ціннісно-нормативний, психологічний) та підготувати порівняльну таблицю мотиваційних моделей із визначенням їх пояснювального потенціалу щодо електоральної та протестної поведінки.

Тема 8. Управління мотивацією в політико-технологічному процесі

Проаналізувати механізми управління мотивацією в політико-технологічному процесі та розробити концептуальну схему впливу на мотиваційні установки різних цільових груп із

аргументацією етичних меж застосування відповідних технологій.

Тема 9. Управління процесами комунікації

Проаналізувати управління політичними комунікаціями з позицій інформаційного, стратегічного та мережевого підходів і підготувати структурну модель комунікативного менеджменту із визначенням каналів, повідомлень, зворотного зв'язку та критеріїв ефективності.

Тема 10. Політичний PR

Проаналізувати політичний PR як інструмент формування публічного іміджу та громадської думки й розробити аналітичну модель PR-кампанії із визначенням її стратегічних цілей, цільових аудиторій, ключових повідомлень і показників результативності.

Тема 11. Процеси структуризації

Проаналізувати процеси структуризації політичного простору (інституціоналізація, стратифікація, сегментація електорату) та укласти аналітичну схему структурних змін політичної системи з визначенням факторів стабілізації та дестабілізації.

Тема 12. Управління процесами структуризації

Проаналізувати механізми управління процесами структуризації в політичному середовищі та підготувати аналітичний проект стратегії впливу на структурні трансформації з урахуванням ресурсних можливостей суб'єкта управління та ризиків політичної динаміки.

6. Методи навчання

В освітньому процесі застосовуються: лекції; практичні заняття; індивідуальні заняття (консультації); моделювання політичних ситуацій; виконання аналітичних і творчих завдань під керівництвом викладача та самостійно; підготовка та захист проєктів політико-управлінських рішень.

Загалом використовуються такі методи:

1. Аналітико-рефлексивний аналіз концепцій політичного менеджменту (класичних і сучасних підходів до управління політичними процесами).
2. Порівняльно-методологічний аналіз моделей політичного управління та політичних технологій з визначенням їх пояснювальних можливостей і обмежень.
3. Концептуальне моделювання політичних процесів (розроблення структурних і функціональних моделей управління політичними кампаніями, комунікаціями, мотивацією).
4. Робота з політичними кейсами (аналіз реальних виборчих кампаній, кризових ситуацій, PR-стратегій, комунікативних конфліктів).
5. Метод ситуаційного аналізу (case-study) з постановкою та розв'язанням проблем управління політичними процесами.
6. Інтерпретаційний аналіз політичних текстів і стратегічних документів (програми партій, політичні промови, медіаматеріали, аналітичні звіти).
7. Метод постановки та аналізу проблемних політичних ситуацій із розробленням альтернативних управлінських рішень і прогнозуванням їх наслідків.

8. Індивідуальна аналітична робота з розроблення стратегії політичного впливу або комунікаційної кампанії (проектна діяльність).
9. Метод рефлексії та самооцінювання управлінських рішень у контексті етичних, правових і соціальних обмежень політичного менеджменту.
10. Колективна наукова дискусія та дебати щодо ефективності політичних технологій, механізмів мотивації, структуризації та комунікації в сучасному політичному середовищі.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю (екзамену).

В процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи здобувача освіти за 100-бальною шкалою:

- практичні заняття;
- самостійна робота;
- підсумковий контроль (екзамен).

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової:

Вид контролю	Шкала оцінювання	Ваговий коефіцієнт	Частка у підсумковій оцінці
Практичні заняття	0–100 балів	0,30	30 %
Самостійна робота	0–100 балів	0,30	30 %
Підсумковий контроль (екзамен)	0–100 балів	0,40	40 %
Разом		1,00	100 %

Критерії оцінювання практичних занять*

Бали / Критерій	01–34	35–59	60–64	65–74	75–84	85–100
1. Повнота відповіді (усна/письмова)	Відсутня відповідь або повністю не за темою (не розкриває питання практичного заняття з професійної креативності)	Дуже коротка, уривчаста, не розкриває питання (лише загальні фрази без змісту теми/кейсу)	Лише часткове розкриття теми, значні пропуски (частина аспектів професійної креативності не охоплена)	Тема загалом розкрита, однак бракує важливих аспектів (не враховано окремі чинники/механізми/бар'єри)	Відповідь майже повна, охоплено основні аспекти (охоплено ключові компоненти аналізу професійної креативності)	Повна, вичерпна відповідь із висвітленням усіх аспектів (включно з чинниками, механізмами, бар'єрами, прикладами з науково-професійної діяльності)

2. Точність і правильність викладу (усного/письмового)	Повністю неправильна відповідь (помилкове тлумачення креативності/моделей/чинників)	Переважають грубі помилки (змішування понять, неправильні висновки щодо професійної креативності)	Значні неточності та спотворення понять (частково некоректне тлумачення теорій/моделей креативності)	Загалом правильно, але є деякі неточності (окремі неточні твердження щодо механізмів/чинників професійної креативності)	Майже без помилок, є поодинокі неточності (дрібні неточності в інтерпретації теорій/моделей)	Абсолютна правильність, наукова точність (коректна інтерпретація теорій, моделей і категорій професійної креативності)
3. Логічність і послідовність викладу (усного/письмового)	Виклад хаотичний, без зв'язку (немає структури аналізу ситуації/кейсу)	Логіка майже відсутня, уривчастість (твердження не пов'язані з темою практичного заняття)	Послідовність мало виражена, важко простежити логіку (аналіз професійної креативності фрагментарний)	Є логіка, але виклад непослідовний (структура є, але порушена причинно-наслідкова лінія)	Логічний виклад, незначні порушення послідовності (аналіз ситуації загалом структурований)	Чітка структура, логічна й послідовна відповідь (чітка логіка: поняття → чинники/механізми → висновки → обґрунтування)
4. Глибина розуміння	Не виявляє розуміння (не розуміє суті професійної креативності як психологічної характеристики)	Поверхнєве розуміння (відтворює загальні визначення без пояснення)	Обмежене пояснення, без глибини (не показує причинно-наслідкові зв'язки в творчому процесі)	Часткове пояснення причинно-наслідкових зв'язків (пояснює окремі зв'язки чинників і результатів креативності)	Достатнє розуміння, пояснення із прикладами (пояснює механізми/чинники з прикладами професійних ситуацій)	Глибоке розуміння, узагальнення, системне пояснення (системно пояснює модель/механізми професійної креативності, робить узагальнення)
5. Аргументованість відповіді (усної/письмової)	Відсутні аргументи (твердження без обґрунтування щодо професійної креативності)	Аргументів мало, вони непереконливі (без посилань на теорії/моделі/логіку аналізу)	Аргументів достатньо, але без підтвердження (є позиція, але без прикладів або пояснень)	Аргументи є, але не завжди переконливі (частково спирається на теоретичні положення, але непослідовно)	Аргументована відповідь із прикладами (обґрунтовує висновки прикладами з науково-професійних ситуацій)	Сильна аргументація з прикладами, доказами, посиланнями (спирається на теорії/моделі креативності та коректні приклади аналізу ситуацій)
6. Застосування теорії на практиці (усне/письмове обґрунтування)	Відсутнє (не застосовує теорії/моделі до кейсу)	Немає прикладів, лише абстрактні твердження (без розбору ситуації професійної креативності)	Наведено приклади, але недоречні (приклад не відповідають темі практичного заняття)	Доречні приклади, але неповні (є приклад, але без розкриття механізмів/чинників)	Практичні приклади доречні та різноманітні (кілька прикладів застосування теорії до професійних ситуацій)	Теорія застосована вдало, наведено яскраві й різноманітні приклади (повний аналіз кейсу через модель/теорію)

						професійної креативності)
7. Термінологічна грамотність (усна/письмова)	Термінологія відсутня або неправильна (некоректні поняття креативності/моделей/чинників)	Використання термінів із значними помилками (плутає категорії, підміняє поняття)	Використання частково правильних термінів (окремі терміни коректні, але є змішування понять)	Використання більшості термінів правильно, але з помилками (дрібні помилки в категоріях/визначеннях)	Коректне використання термінів, незначні неточності (в основному точний понятійно-категорійний апарат психології професійної креативності)	Абсолютне володіння професійною термінологією (вільно й точно використовує понятійно-категорійний апарат психології професійної креативності)
8. Комунікативні навички (усні/письмові)	Відповідь відсутня (немає комунікації/представлення результату роботи)	Мовлення/стиль незрозумілі (важко сприймати відповідь/текст)	Мовлення/стиль малозрозумілі, є труднощі у сприйнятті (структура слабка, думки нечіткі)	Загалом зрозуміло, але не завжди чітко (потребує уточнень під час обговорення)	Коректне використання термінів, незначні неточності (здатний представити аналіз кейсу, але з дрібними мовними/логічними недоліками)	Абсолютне володіння професійною термінологією (чітко, переконаливо презентує аналітичні висновки щодо професійної креативності)
9. Самостійність мислення (усна/письмова)	Відсутні власні думки (лише формальні фрази без позиції)	Лише відтворення матеріалу (переказ теорії без аналізу кейсу/ситуації)	Мінімальні спроби власного аналізу (поодинокі судження без розгортання)	Є окремі власні судження (часткова інтерпретація ситуації професійної креативності)	Помітна самостійність, власні узагальнення (робить самостійні висновки за результатами аналізу)	Високий рівень самостійності, оригінальні ідеї (пропонує нестандартні інтерпретації/рішення щодо розвитку професійної креативності)
10. Вміння усно відповідати на додаткові запитання / вміння давати письмові пояснення	Не відповідає (не може пояснити рішення/висновки щодо кейсу)	Відповідає зі значними труднощами (відповіді непослідовні, з помилками)	Відповідь неповна, з помилками (потребує суттєвих уточнень)	Загалом правильні відповіді, але потребують уточнень; пояснення не завжди логічно вибудовані	Упевнено відповідає на запитання, аргументує власну позицію; пояснення зрозумілі, але не завжди розгорнуті	Чітко, логічно й аргументовано відповідає на додаткові запитання; надає розгорнуті пояснення з опорою на теорію, моделі та аналіз

						професійних ситуацій
--	--	--	--	--	--	----------------------

** Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за кожне практичне заняття (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0». Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle.*

Критерії оцінювання самостійної роботи*

Бали / Критерій	01–34	35–59	60–64	65–74	75–84	85–100
1. Повнота виконання завдання	Завдання не виконано або не відповідає темі	Виконано формально, без розкриття змісту	Часткове виконання з істотними пропусками	Завдання виконано, але не всі аспекти розкриті	Майже повне виконання із незначними пропусками	Повне, вичерпне виконання всіх вимог завдання
2. Наукова коректність і точність	Грубі помилки, некоректні твердження	Переважають помилки й неточності	Є суттєві неточності у використанні і понять	Загалом коректно, але з окремими неточностями	Майже повна наукова коректність	Повна наукова коректність і точність викладу
3. Логічність і структурованість роботи	Відсутня логіка й структура	Структура слабка, логіка порушена	Фрагментарна логіка викладу	Загалом логічно, але з порушеннями	Чітка структура з незначними недоліками	Чітка, логічна й послідовна структура
4. Глибина аналізу	Аналіз відсутній	Поверхневий опис без аналізу	Обмежений аналіз без узагальнень	Частковий аналіз з окремими висновками	Достатньо глибокий аналіз з прикладами	Глибокий, системний аналіз з узагальненнями
5. Аргументованість і обґрунтованість	Аргументація відсутня	Аргументи непереконливі	Є аргументи без належного обґрунтування	Аргументація частково обґрунтована	Аргументовано з прикладами	Сильна аргументація з науковими опорами
6. Термінологічна грамотність	Термінологія некоректна або відсутня	Багато помилок у термінах	Частково коректне використання термінів	Переважно коректна термінологія	Коректна термінологія з незначними неточностями	Вільне й точне володіння термінологією
7. Самостійність виконання	Відсутні власні судження	Робота репродуктивна	Мінімальні прояви самостійності	Часткова самостійність	Помітна самостійність і власні висновки	Високий рівень самостійності та оригінальності

** Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за самостійну роботу для кожного заняття. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle.*

**Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамену)
з дисципліни «Менеджмент політичних процесів»**

Оцінку «відмінно» (90–100 балів, А) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який всебічно й глибоко володіє програмовим матеріалом дисципліни, демонструє системне розуміння менеджменту політичних процесів як міждисциплінарної галузі знань, вільно оперує категоріально-понятійним апаратом політичного менеджменту, політичних технологій і комунікацій, здатний до комплексного аналізу, синтезу та концептуального узагальнення політичної інформації, аргументовано застосовує теоретичні положення до аналізу реальних політичних ситуацій, стратегій і кампаній, демонструє високий рівень аналітичних, прогностичних і проєктувальних умінь, засвоїв основну та додаткову літературу, здатний формулювати оригінальні управлінські рішення, науково обґрунтовані висновки та логічно й переконливо їх презентувати.

Оцінку «добре» (85–89 балів, В) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який повністю опанував програмовий матеріал, має системні знання з теорії та практики менеджменту політичних процесів, виявляє здатність до самостійного аналізу політичних явищ і процесів, засвоїв основну літературу, уміє застосовувати теоретичні положення до аналізу політико-управлінських ситуацій, формулює власні аргументовані судження щодо механізмів політичного впливу й управління, однак окремі відповіді не відзначаються достатньою глибиною теоретичного обґрунтування або концептуальною завершеністю.

Оцінку «добре» (75–84 бали, С) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який загалом опанував навчальну програму, але має окремі незначні прогалини у знаннях, володіє базовими теоретичними положеннями менеджменту політичних процесів, уміє порівнювати, систематизувати та узагальнювати інформацію, застосовує знання для аналізу політичних ситуацій і технологічних процесів, засвоїв основну літературу, однак відповіді не завжди відзначаються достатньою аналітичною глибиною, методологічною чіткістю та аргументованістю.

Оцінку «задовільно» (65–74 бали, D) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом у мінімально необхідному обсязі, достатньому для подальшої наукової та професійної діяльності у сфері політичного менеджменту, ознайомлений з основною літературою, допускає неточності й помилки у відповідях, демонструє обмежену здатність до самостійного аналізу політичних процесів, однак за умови зауважень здатний частково скоригувати власні висновки.

Оцінку «задовільно» (60–64 бали, E) заслуговує здобувач ступеня доктора філософії, який володіє програмовим матеріалом на базовому рівні, достатньому для продовження навчання, однак відповіді мають переважно репродуктивний характер, характеризуються недостатньою глибиною аналізу політичних процесів, слабкою аргументацією та обмеженим використанням теоретичного інструментарію.

Оцінку «незадовільно» (35–59 балів, FX) отримує здобувач ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини у знаннях теоретичних і практичних засад менеджменту політичних процесів, допустив принципові помилки у розумінні категоріального апарату, не

продемонстрував сформованості аналітичних, прогностичних і проєктувальних умінь, передбачених програмою дисципліни.

Оцінку «незадовільно» (01–34 бали, F) отримує здобувач ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом лише на рівні фрагментарного відтворення окремих положень, не здатний до самостійного аналізу політичних процесів і ситуацій, не вміє застосовувати теоретичні знання до практичних завдань, не формулює власних обґрунтованих суджень і висновків, що унеможливорює подальше навчання за відповідним освітньо-науковим рівнем.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8.ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Менеджмент політичних процесів як наука: предмет, об'єкт і функції.
2. Місце політичного менеджменту в системі політичних наук.
3. Основні категорії та поняття менеджменту політичних процесів.
4. Політичний процес як об'єкт управління: структура та динаміка.
5. Закономірності розвитку політичних процесів у сучасному суспільстві.
6. Системний підхід у дослідженні та управлінні політичними процесами.
7. Ситуаційний підхід у політичному менеджменті.
8. Методи аналізу політичних процесів.
9. Аналітичне конструювання політичної ситуації: сутність і етапи.
10. Політична діагностика та оцінювання ризиків.
11. Прогнозування в системі менеджменту політичних процесів.
12. Сценарний аналіз у політичному управлінні.
13. Політична технологія: поняття та класифікації.
14. Структура політико-технологічного процесу.
15. Етапи реалізації політичної технології.
16. Ресурси політичного впливу та їх характеристика.
17. Етичні межі застосування політичних технологій.
18. Маніпулятивні технології в політичному процесі.
19. Суб'єкти політико-технологічного процесу: типологія.
20. Об'єкти політичного впливу та їх особливості.
21. Політичне лідерство в системі політичного менеджменту.
22. Політичні еліти як суб'єкти управління.
23. Взаємодія державних інституцій і громадянського суспільства.
24. Теорії мотивації політичної поведінки.
25. Раціональний вибір як модель пояснення політичної дії.

26. Ціннісні та ідеологічні чинники політичної мотивації.
27. Психологічні механізми формування політичних установок.
28. Управління мотивацією в політико-технологічному процесі.
29. Політична комунікація як об'єкт управління.
30. Структура та функції політичної комунікації.
31. Стратегічні комунікації у політичному менеджменті.
32. Роль засобів масової інформації у формуванні громадської думки.
33. Цифрові комунікації в сучасному політичному процесі.
34. Кризові комунікації в політичному управлінні.
35. Політичний PR: сутність і функції.
36. Формування політичного іміджу та репутації.
37. Планування та реалізація політичної PR-кампанії.
38. Оцінювання ефективності політичної комунікаційної стратегії.
39. Інформаційні кампанії в політичному процесі.
40. Структуризація політичного простору: зміст і механізми.
41. Інституціоналізація як форма структуризації політичних процесів.
42. Сегментація електорату в політичному менеджменті.
43. Політична мобілізація: механізми та технології.
44. Політичні конфлікти та їх управління.
45. Механізми управління процесами структуризації.
46. Роль партійних систем у структуризації політичного простору.
47. Розроблення стратегії управління політичним процесом.
48. Прийняття політичних рішень у системі менеджменту.
49. Оцінювання ефективності менеджменту політичних процесів.
50. Перспективи розвитку менеджменту політичних процесів в умовах цифровізації та глобалізації.

9. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами вищої освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач вищої освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами вищої освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти завдань.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу адміністрації.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1–12
2.	Проекційний екран	1–12
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1–12
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1–12
5.	Персональні комп'ютери	1–12

6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–12
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–12
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1–12
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1–12
10.	Google Forms, Google Sheets	1–12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бакланова Н., Михайліченко А. Політична пропаганда як один із найефективніших засобів формування громадської думки. *Politicus*. 2023. № 1. С. 7–11.
2. Бебик В. Інформаційно-комунікаційні війни та інформаційно-комунікаційні війська. *Інформація і право*. 2023. № 3 (46). С. 86-97
3. Бебик В. Теоретико-методологічні засади інформаційно-комунікаційних, психологічних та гібридних війн. *Інформація і право*. 2023. № 4 (47). С. 18-26
4. Білецька Т. В., Купчишина В. Ч. Політична психологія : навчально-методичний посібник. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2022. 184 с
5. Богаченко М. Сучасні наукові концепції політичного менеджменту. Актуальні проблеми політики. 2021. № 67. С. 47–52.
6. Була С., Свідерська О. Соціальні мережі як інструмент політичної маніпуляції. *Політикус: наук. журнал*. 2020. № 4. С. 21–25.
7. Волобуєв В. Вплив політичної стратифікації на демократичні процеси в Україні. Актуальні проблеми політики. 2024. Вип. 74. С.10-18
8. Гавриленко Н. Деструктивна пропаганда в соціальних мережах: правові проблеми виявлення та запобігання. Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи: тези доп. учасників міжн. наук.-практ. конф. Анн-Арбор – Харків. 2023. С. 66-68
9. Гончарук-Чолач Т., Гурик М., Джугла Н. Філософія: навчально посібник. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2024. 359 с.
10. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Історія та теорія політичної пропаганди: навч. посібник. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2025. 254 с
11. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди: підручник. К: Видавництво Ліра-К, 2020. 254 с.
12. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Філософія науки як орієнтир у лабіринті соціально-політичних смислів. *Вісник Львівського університету. Серія Філософсько-політологічні студії*. Вип.61. С. 49-57
13. Губіна А., Нетреба М., Хлебнікова Т. Сучасні PR-технології у менеджменті організацій. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*. 2021. № 11 (17). С. 258-270
14. Гуда О. Роль освіти та інформаційної грамотності як засобу підвищення стійкості суспільства до дезінформації. Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи: тези доп. учасників міжн. наук.-практ. конф. Анн-Арбор – Харків. 2023. С. 325-327
15. Друкер П. Виклики для менеджменту ХХІ століття. Київ : КМ-Букс 2020. 240 с.
16. Загурська-Антонюк В., Сергєєв В., Пашенко В. Демократизація менеджменту національної безпеки: інституційні та комунікаційні засади. *Політикус: наук. журнал*. 2024. № 5. С. 41-46.
17. Загурська-Антонюк В., Сергєєв В., Литвинчук О. Маніпулятивні PR-технології у політичному менеджменті та зв'язках з громадськістю. *Науковий журнал «Регіональні студії» Ужгородського національного університету. Серія: Політологія*. 2022. Вип. 29. С. 172-176.
18. Зайко Л., Андросович О., Лиса І. Роль медіа та політичного PR у консолідації українського суспільства. «Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University», Series: «Philology. Journalism». 2023. Т. 2, № 2. С. 169–173.
19. Іванова-Биканова В. Політичний перформанс як чинник антикризового політичного менеджменту. *Politicus*. 2021. № 5. Р. 34–39.
20. Клячин А. Прикладний політичний менеджмент і маркетинг: методичні рекомендації. Дніпро: ТОВ «Квітка», 2023. 47 с.
21. Лазарович М. Політичний менеджмент у контексті глобальних змін. Трансформація суспільних відносин в Україні в умовах децентралізації публічної влади (соціально-

- філософський та політологічний аспект): монографія / авт. колектив: О. Рудакевич (керівник) та ін. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2025. С. 218-234
22. Лазарович М., Гончарук-Чолач Т., Гурик М., Докаш О. Цифрові фронти: цифрові технології та їх роль у сучасній національній консолідації. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 53. С. 199-205
 23. Лазарович М., Гончарук-Чолач Т., Докаш О. Використання чорного піару в політичному менеджменті та його вплив на політичну культуру в Україні та Польщі. Політичне життя. 2025. № 2. С. 96-99
 24. Лазарович М., Рудакевич О. Політичні технології, консолідація суспільства та євроінтеграція: глобалізаційні виклики для політичної культури України та Польщі. *Politicus*. 2025. № 3. С.123-128
 25. Лазарович М., Рудакевич О., Чолач Т. Цифрова революція в політиці та її вплив на постінформаційне суспільство. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2025. Вип. 52. С. 222-227
 26. Лизанчук В. Інформаційно-психологічний пропагандистський двобій: маніпулятивний і просвітницький. Науковий вісник Ужгородського університету. 2023. Серія: Філологія. Вип. 1 (49). С. 189-194
 27. Медіа та технології: як цифрові інструменти змінюють світ комунікації. *Media Forum*. 2025.
 28. Мельников В. Проблеми структурування громадянського суспільства в контексті сучасних викликів міжнародному порядку. International scientific conference (Uzhhorod, Ukraine April 16–17, 2024). URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-412-2-61>
 29. Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Менеджмент політичних процесів» / Уклад. Микола Лазарович. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 28 с.
 30. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи «Менеджмент політичних процесів» / Уклад. Микола Лазарович. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 24 с.
 31. Мироненко В. Вимірювання ефективності PR-діяльності: варіативність критеріїв та підходів. *Communications and Communicative Technologies*. 2020. № 20. С. 107–115.
 32. Мошак Д. С. Сучасні політичні маніпуляції: політико-комунікаційний та політико-технологічний виміри. *Політикус : наук. журнал*. 2020. № 4. С. 42–46.
 33. Плани практичних занять з навчальної дисципліни «Менеджмент політичних процесів» / Уклад. Микола Лазарович. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 26 с.
 34. Політологія: навчальний посібник. 2-ге вид. доповнене та перероблене. / за ред. Т. Гончарук-Чолач. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 2025. 219 с.
 35. Проноза І. І. Політичні PR-технології як інструмент формування політичної свідомості. *Політичне життя*. 2021. № 2. С. 96–101.
 36. Свідерська О. Цифрова пропаганда та ризики інформаційної безпеки у контексті російсько-української війни. *Політикус*. 2022. Вип. 2. С. 35-49
 37. Сухоруков О. Політичний менеджмент і публічне управління. Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування. 2024. № 4. С. 25-30
 38. Тимченко М. Особливості використання методики SWOT-аналізу у політичному менеджменті. *Регіональні студії*. 2019. № 16. С.93-96
 39. Goncharuk-Cholach N., Tomakhiv V. Chuhur R. Communication process as political interaction between mass media and political propaganda. *Політичне життя*. 2023. № 2. С. 66-71.
 40. Goncharuk-Cholach T., Chyhur R., Kovtun I. Social movements: determining the methodological foundations of the study. *Політичне життя*. 2024. № 2. С. 68-73.
 41. Lees-Marshment J, Conley B., Elder E., Pettitt R., Raynauld V., Turcotte A. *Political Marketing: Principles and Applications* Routledge. <https://www.routledge.com/Political-Marketing-Principles-and-Applications/LeesMarshmentConley-Elder-Pettitt-RaynauldTurcotte/p/book/9780815353225>
 42. Lees-Marshment J. *Political Management The Dance of Government and Politics*. URL: https://www.routledge.com/Political-Management-The-Dance_of_Government-and-Politics/LeesMarshment/p/book/9780367467043

43. Kljin E., Koppenjan J. Public Management and Policy Networks. *Public Management*. 2022. Vol. 2. № 2. P. 135–158.
44. Lazarovych M., Honcharuk-Cholach T., Huryk M., Rudakevych O., Chuhyr R. Digital resistance in authoritarian realities and technologies of political changes . *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2025. Tom 12. № 4.
45. Pierri F., Luceri L., Jindal N., Ferrara E. Propaganda and Misinformation on Facebook and Twitter during the Russian Invasion of Ukraine. *arXiv preprint*. 2022.